

Opinia Komitetu Regionów „Rola władz lokalnych i regionalnych w propagowaniu zrównoważonej gospodarki wodnej”

(2011/C 259/03)

KOMITET REGIONÓW

- Ma nadzieję, że wzmocnione zostaną wytyczne UE i przyjęte nowe unijne instrumenty regulacyjne, w których każde państwo członkowskie jasno i ściśle określiłoby w odniesieniu do danego dorzecza cele wydajności dla każdego sektora działalności zależnego od wody.
- Wzywa do powiązania inicjatywy Komisji Water Efficiency in Building („Oszczędne gospodarowanie wodą w budynkach”) z dyrektywą w sprawie charakterystyki energetycznej budynków, a jednocześnie pozostawienia możliwości ich wybiórczego stosowania na obszarach, gdzie występuje niedobór wody.
- Wzywa do przyjęcia przepisów, w których wskazano by jednolite dla całej Europy poziomy jakości gwarantujące prawidłowe ponowne wykorzystanie zasobów wodnych w różnych sektorach działalności, przy jednoczesnym uwzględnieniu specyfiki państw członkowskich.
- Wzywa władze lokalne i regionalne do wskazania w ramach świadomego zarządzania ryzykiem najskuteczniejszego instrumentu działania na wypadek ekstremalnych zjawisk. Przyszłe inwestycje mające na celu ograniczenie skutków wywołanych przez zjawiska ekstremalne powinny być ukierunkowane przede wszystkim na budowę „zielonej infrastruktury”.
- Zwraca uwagę na kluczową rolę władz lokalnych i regionalnych w procesie gromadzenia danych na temat środowiska i proponuje przekształcenie obecnego centrum monitorowania okresów suszy w europejskie centrum monitorowania wód.
- Proponuje, także w odniesieniu do oczekiwań związanych z wdrażaniem dyrektywy 2000/60/WE, by zrównoważona gospodarka zasobami wodnymi w perspektywie 2020 r. kierowała się następującymi konkretnymi i weryfikowalnymi celami: 1) zwiększeniem o 20 % oszczędności wody we wszystkich korzystających z niej sektorach; 2) zwiększeniem o 20 % cieków wodnych, które przywracane są do stanu naturalnego, także w trosce o podniesienie poziomu bezpieczeństwa powodziowego; 3) zwiększeniem o 20 % objętości wody obecnie ponownie wykorzystywanej lub poddawanej recyklingowi w działalności rolniczej i przemysłowej. Wnosi o bezpośrednie zaangażowanie w tej dziedzinie Porozumienia Burmistrzów.

Sprawozdawca	Nichi VENDOLA (IT/PSE), przewodniczący regionu Apulia
Dokument źródłowy	Pismo prezydencji węgierskiej z dn. 29 października 2010 r.

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

Uwagi ogólne

1. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że prezydencja węgierska sprawująca przewodnictwo w Radzie UE zasięgnęła jego opinii w sprawie roli władz lokalnych i regionalnych w propagowaniu zrównoważonej gospodarki wodnej. Ma nadzieję, że w przyszłości będzie mógł szerzej uczestniczyć w decyzjach politycznych oraz decyzjach dotyczących planowania zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi, mając na uwadze, że reprezentuje podmioty, których zadaniem instytucjonalnym jest wdrażanie tychże decyzji, a ogólnie mówiąc – ochrona zasobów wodnych ze względu na rolę, jaką odgrywają one w opracowywaniu trwałych modeli rozwoju.
2. Popiera rezolucję ONZ z 28 lipca 2010 r., w której zadeklarowano, że dostęp do wody jest powszechnym i nienaruszalnym prawem człowieka, a także naturalną i logiczną konsekwencją prawa do życia: „*recognizes the right to safe and clean drinking water and sanitation as a human right that is essential for the full enjoyment of life and all human rights*” („uznaje, że prawo do dostępu do bezpiecznej i czystej wody pitnej oraz urządzeń sanitarnych jest prawem człowieka niezbędnym do pełnego cieszenia się życiem i korzystania ze wszystkich praw człowieka”⁽¹⁾).
3. Uważa, że zasoby wodne jako ograniczone dobro człowieka niezbędne do przetrwania istot żywych oraz ekosystemów naturalnych nie podlegają logice rynku i zasadom konkurencji, gdyż świadomym obowiązkiem każdego człowieka jest poszanowanie oraz ochrona tego dobra gwarantująca jego dostępność dla przyszłych pokoleń.
4. Dostrzega ekologiczno-etyczny wymiar wody i tym samym konieczność poszanowania nieodłącznych praw każdej wspólnoty moralnej – czy to żywej, czy nie – do dostępu do wody. Uważa za konieczne opracowanie partycypacyjnych modeli gospodarowania zasobami wodnymi – niezbędnej usługi użyteczności publicznej – które gwarantowałyby pełną zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju i spójne powiązanie ze wszystkimi innymi obszarami polityki związanymi z rozwojem zrównoważonym.
5. Władze lokalne i regionalne zarządzają przestrzenią publiczną. Oznacza to, że są odpowiedzialne za obszary polityki ważne z punktu widzenia zrównoważonej gospodarki wodnej, takie jak planowanie przestrzenne, infrastruktura, polityka dotycząca mobilności, udzielanie pozwoleń, rolnictwo i zarządzanie krajobrazem, przystosowywanie się do zmiany klimatu, ochrona przeciwpowodziowa i turystyka. Ponadto władze lokalne i regionalne są odpowiedzialne za synergie między tymi dziedzinami polityki i w związku z tym ich podejście z definicji ma charakter całościowy, gdyż uwzględnia kontekst planowania przestrzennego, który obejmuje również odpowiedni rozwój społeczny i gospodarczy regionów. Władze lokalne i regionalne w różnych krajach europejskich są odpowiedzialne za publiczne usługi zaopatrzenia w wodę i za gospodarkę ściekową. Dlatego też niezbędne jest intensywne zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych w przyszłą europejską politykę wodną.
6. Zgadza się z koniecznością rozpoczęcia przez UE nowego etapu przemysłów na temat zasobów wodnych i wyraża nadzieję, że władze lokalne i regionalne będą bezpośrednio i czynnie uczestniczyć w przeglądzie, koordynacji i harmonizacji już istniejących dyrektyw i strategii (ramowej dyrektywy wodnej, dyrektywy w sprawie wód podziemnych, dyrektywy w sprawie powodzi, strategii na rzecz rozwiązania problemu niedoboru wody i susz) lub obecnie sporządzanych dyrektyw i strategii (propozycji i celów UE związanych z dostosowaniem do zmiany klimatu), poczynwszy od przygotowania ogólnego projektu ochrony wód europejskich, tak by zagwarantować szeroki udział społeczeństwa.
7. Uważa, że większa presja człowieka na zasoby wodne, z którą wiążą się skutki pośrednie i pogarszające sytuację (zaniekanie ekosystemów, utrata różnorodności biologicznej, mniejsza zdolność retencji i degradacja gleby oraz zmiana klimatu itp.), wymaga przyjęcia środków zarządzania i ochrony obejmujących całe spektrum strategii politycznych UE w zakresie wody, energii, rolnictwa, transportu, odpadów, turystyki, przeciwdziałania zmianie klimatu i dostosowania do niej, w oparciu o zintegrowane i już niesektorowe podejście.
8. Ma nadzieję, że państwa członkowskie – przy wsparciu władz lokalnych i regionalnych – opracują jasną politykę ustalania cen wody z poszanowaniem prerogatyw krajowych i lokalnych oraz z uwzględnieniem różnych warunków geograficznych i klimatycznych, a także powiązanych aspektów społecznych i ekologicznych. Polityka ta powinna odnosić się nie tylko do zasady „zanieczyszczający płaci” (*polluter pays*) zawartej już w ramowej dyrektywie wodnej (2000/60), lecz również – przez progresywne cenniki opłat – w stosownych przypadkach do zasady „marnotrawca płaci” (*overuser pays*), gdyż to jej zastosowanie prowadzi do przywrócenia możliwości korzystania ze środowiska. Działania te, jeżeli są wspierane przez odpowiednią kampanię edukacyjną na temat ochrony środowiska, prowadzą do bardziej świadomego stosunku użytkowników do zasobów także w odniesieniu do postępowania z produktami powodującymi duże zanieczyszczenie (np. pozostałościami leków, kosmetykami, pestycydami itp.) oraz mogą zapoczątkować ogólnie wydajniejsze i skuteczniejsze gospodarowanie wodą, także z gospodarczego punktu widzenia.

⁽¹⁾ Rezolucja ONZ A/RES/64/292 z 28 lipca 2010 r.

9. Uważa, że wiedza naukowa i innowacja technologiczna odgrywają kluczową rolę w opracowaniu zaawansowanych rozwiązań w zakresie gospodarowania cyklem wodnym, gdyż są zasadniczym elementem przygotowującym do planowania nowych działań infrastrukturalnych. Jednocześnie badania i innowacje mogą być znaczącym motorem wzrostu i zatrudnienia w przemyśle ekologicznym.

10. Problematykę wody trzeba postrzegać w szerszych ramach. Obejmuje ona nie tylko niedobory wody i powodzie, ale także inne związane z wodą zagrożenia wynikające ze zmiany klimatu, zarówno te, które są znane, takie jak intensywność opadów i podnoszenie się poziomu morza, jak i jeszcze nieznanne.

Cykl wodny jako główny element polityki dostosowania do zmiany klimatu

11. Podkreśla, że w obecnej dyskusji na temat zmiany klimatu nie stwierdzono jeszcze, iż zasoby wodne są podstawowym elementem ekosystemu, którego ochrona ma kluczowe znaczenie dla przygotowania wszelkich działań zmierzających do przeciwdziałania zmianie klimatu i dostosowania do niej. Potwierdza gotowość władz lokalnych i regionalnych do przyjęcia na siebie odpowiedzialnej i konstruktywnej roli w opracowywaniu i wdrażaniu działań łagodzących⁽²⁾.

12. Ma świadomość, że skutki zmiany klimatu dla równowagi wodnej będą miały istotne dla całej UE społeczno-gospodarcze następstwa i doprowadzą do większej intensywności i częstotliwości zjawisk ekstremalnych, których ograniczenie wymaga zintegrowanego i solidarnego podejścia obejmującego całe spektrum wspólnotowych strategii politycznych wychodzących poza wymiar geograficzny, gospodarczy i społeczny danego podmiotu lub sektora. Uważa, że w tym celu konieczne jest pogłębienie współpracy naukowej na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym, tak aby zbadać związki przyczynowo-skutkowe nasilające zjawiska klimatyczne (powodzie i susze) w Europie.

13. Jest świadom różnych skutków, jakie zmiana klimatu niesie ze sobą dla zasobów wodnych w regionach UE. Prowadzi to do dużych różnic między regionami Unii Europejskiej, jeżeli chodzi o problemy związane z ilością wody (nadmiarem i niedoborem) oraz porą roku, w której się one pojawiają (wiosną – powodzie, a latem – susze). Działania dostosowawcze, które muszą uwzględniać różne cechy geograficzne, gospodarcze i społeczne regionów UE, powinny być elastyczne i trzeba je uruchomić poprzez rygorystyczne zastosowanie zasady pomocniczości⁽³⁾.

14. Ma świadomość, że zmiana klimatu wpłynie na dostępność zasobów wodnych w różnych regionach europejskich, jakkolwiek w różnym stopniu, a także doprowadzi do nowych i większych konfliktów między różnymi użytkownikami oraz

do prawdopodobnego nasilenia się zjawiska migracji, szczególnie w regionach najbardziej oddalonych, które znajdują się na obszarach o trudnych warunkach geograficznych.

15. Docenia zaangażowanie UE w światową politykę przeciwdziałania zmianie klimatu wywołanej działalnością człowieka i uważa, że prawidłowa gospodarka wodna jest niezbędnym i skutecznym instrumentem dalszego ograniczenia emisji CO₂ oraz propagowania modeli rozwoju zrównoważonego, które zachęcają do wydajnego zużycia zasobów naturalnych i energetycznych.

16. Uważa, że opracowanie wiarygodnych procedur perspektywicznego szacowania dostępności wody jest niezbędnym elementem kognitywnym prawidłowego opracowania europejskiej polityki w zakresie wody i ochrony środowiska. Jest także świadom konieczności połączenia wyników uzyskanych za pomocą modeli klimatu stosowanych w odniesieniu do całego kontynentu z wynikami uzyskanymi za pomocą modeli hydrologicznych zastosowanych w skali lokalnej i regionalnej.

17. Wzywa UE i państwa członkowskie do zwiększenia produkcji czystej energii (green power) poprzez podjęcie wszelkich działań w celu wybudowania bezemisyjnych elektrowni wodnych tam, gdzie pozwalają na to warunki morfologiczne i środowiskowe, zwłaszcza względny ekologii wód i wymogi ramowej dyrektywy wodnej, a także warunki gospodarcze oraz żeglowność wód.

18. Zwraca się do UE i państw członkowskich o podjęcie koniecznych środków w celu ograniczenia termicznego zanieczyszczenia wody i ograniczenia do minimum wykorzystania wody do chłodzenia instalacji przemysłowych i energetycznych, zwłaszcza jeśli stwarza to problemy w zakresie dostępności wody, różnorodności biologicznej lub zdrowia publicznego.

19. Jeżeli chodzi o działania zmierzające do złagodzenia skutków kryzysów wodnych, uważa, że nowe inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną na danym obszarze mogą zostać uznane za narzędzie dostosowawcze wyłącznie tam, gdzie skala zapotrzebowania jest zbliżona do skali dostępnych zasobów, ponieważ nowe różnorodne opcje technologiczne i rozwiązania w zakresie zarządzania, dostosowane do warunków lokalnych, mogą doprowadzić do zwiększenia dostępnych zasobów bez dodatkowych poborów wody.

20. Zdaje sobie sprawę z roli, jaką władze lokalne i regionalne powinny odgrywać w podnoszeniu świadomości fundamentalnej roli cyklu wodnego jako podstawowej zasady strategii gospodarowania zasobami wodnymi, tak by znaleźć skuteczne i wspólne rozwiązania w zakresie dostosowania do zmiany klimatu oraz wesprzeć wymianę doświadczeń między różnymi samorządami lokalnymi.

(2) Opinia KR-u w sprawie: „Adaptacja do zmian klimatu: europejskie ramy działania”, CdR 72/2009 fin.

(3) Biała księga w sprawie: „Adaptacja do zmian klimatu: europejskie ramy działania”, COM(2009) 147 wersja ostateczna.

Równowaga między popytem na wodę a jej podażą zgodnie z wymogami środowiskowymi oraz postanowieniami ramowej dyrektywy wodnej

21. Uważa, że planowanie działań na rzecz poprawy gospodarki wodnej musi być z konieczności procesem służącym realizacji wielu celów, w którym uwzględnione są różne podmioty bezpośrednio bądź częściowo zależne od podejmowanych decyzji. Proces ten opiera się na uznaniu zasobów wodnych za dobro publiczne i uznaniu roli społecznej wody, a także na zasadach sprawiedliwości, jakości środowiska, zdrowia publicznego i bezpieczeństwa społeczeństwa.

22. Jest świadom, że właściwe i zgodne z etyką ochrony środowiska korzystanie z zasobów wodnych możliwe jest dzięki zastosowaniu – tam, gdzie to możliwe i uzasadnione z ekonomicznego punktu widzenia – najlepszych technik pobierania wody, jej dystrybucji i wykorzystania, przy jednoczesnym zapewnieniu, dzięki rzetelnemu a zarazem elastycznemu modelowi zarządzania, równowagi między wymaganiami ekologicznymi a imperatywami rozwoju społeczno-gospodarczego w perspektywie średnioterminowej.

23. Ma nadzieję, że wzmocnione zostaną wytyczne UE i przyjęte nowe unijne instrumenty regulacyjne, w których każde państwo członkowskie jasno i ściśle określiłoby w odniesieniu do danego dorzecza cele wydajności dla każdego sektora działalności (indywidualnego, przemysłowego, rolnego, rybackiego, akwakultury, turystycznego i hydroelektrycznego).

24. Uważa, że planowanie zużycia zasobów wodnych, które powinno odbywać się w oparciu o plany gospodarowania wodami w dorzeczu, nawet jeśli poszczególne państwa członkowskie nadają im odrębne priorytety czasowe zgodnie ze swoją specyfiką, jest nieuniknionym procesem, w ramach którego władze lokalne i regionalne mogą osiągnąć synergię w duchu solidarności i zrównoważonego rozwoju, a także zgodnie z ramową dyrektywą wodną, umożliwiając spełnianie jak największej liczby funkcji środowiskowych zasobów wodnych bez zagrażania ich długoterminowej odnawialności i zmniejszania ich dostępności w prawowitych celach bądź w celu takiego użytkowania, które należy objąć ochroną.

25. Uważa, że przerzuty wody między dorzecziami, pośród których pierwszoplanowe znaczenie mają te wewnątrz państw członkowskich, powinny być rozumiane jako część regionalnej kompleksowej strategii gospodarowania zasobami wodnymi, która musi być opracowywana z poszanowaniem trwałości zasobów wodnych, hydrogeologicznych, środowiskowych oraz społeczno-gospodarczych, której celem powinna być sprawiedliwa dystrybucja tego ograniczonego zasobu i którą należy poddać pogłębionym ocenom skutków.

26. Uważa, że dla właściwego opracowania strategii dostosowania się do większego zapotrzebowania na wodę i do specyficznych warunków lokalnych podstawowe znaczenie ma znajomość systemów wodnych w całej ich złożoności, poczynając od znajomości dynamiki zasobów wodnych w naturalnych zbiornikach wodnych aż po określenie skuteczności systemów poboru, przesyłu i zużycia.

27. Apeluje o przyjęcie nowych programów inwestycyjnych w ramach wieloletniej perspektywy finansowej UE (2013–2020), które – sprzyjając działaniom długoterminowym – przyznawałyby państwom członkowskim możliwość wpro-

wienia nowych planów rozwoju infrastruktury wodnej jedynie po przyjęciu i wdrożeniu usystematyzowanego programu działań w zakresie gospodarowania zasobami wodnymi. Ponadto infrastruktura wodna przeznaczona do odsalania, które jest bardzo energochłonnym procesem, powinna być brana pod uwagę wyłącznie w sytuacji, gdy płynące z niej korzyści są większe niż poważne skutki jej oddziaływania na środowisko. Komitet zaleca w tym kontekście wielopoziomą strukturę zarządzania, aby władze lokalne i regionalne były w optymalny sposób zaangażowane w opracowywanie programów krajowych.

28. Zgadza się, że oszczędne gospodarowanie wodą ma priorytetowe znaczenie w działaniach ukierunkowanych na oszczędność (*water hierarchy* ⁽⁴⁾) i wyraża uznanie dla inicjatywy Komisji *Water Efficiency in Building* („Oszczędne gospodarowanie wodą w budynkach”), którą pragnie ona połączyć z dyrektywą w sprawie charakterystyki energetycznej budynków ⁽⁵⁾, tak by rozpropagować środowisko miejskie i elementy budownictwa wywodzące się z zasad równowagi ekologicznej. Wymóg oszczędnego gospodarowania wodą w budynkach powinien stosować się wybiórczo do obszarów, gdzie występuje niedobór wody.

29. Zobowiązuje się do promowania użycia niekonwencjonalnych zasobów wodnych dzięki upowszechnianiu ich ponownego wykorzystania i odzyskiwania we wszystkich dziedzinach działalności, biorąc pod uwagę specyfikę państw członkowskich i różne cele przyświecające im w tym zakresie, w drodze przyjęcia przez władze lokalne i regionalne dostosowanych do warunków lokalnych instrumentów gospodarczych i podatkowych, które wspierałyby zrównoważoną działalność produkcyjną, m.in. – w stosownych przypadkach – w celu ograniczenia zużycia wód gruntowych.

30. Uważa za konieczne wprowadzenie do nowej wspólnej polityki rolnej (WPR) zasad warunkowości służących rozpowszechnieniu dobrych metod gospodarowania zasobami wodnymi, które zobowiązywałyby do struktury upraw i wprowadzenia praktyk irygacyjnych odpowiadających dostępności zasobów wodnych na danym obszarze.

31. Proponuje wykorzystanie części środków dostępnych w ramach nowej WPR na wsparcie oszczędności wody w rolnictwie poprzez przyjęcie instrumentów gospodarczych i podatkowych zachęcających do wyboru upraw, które przynoszą najwyższą wydajność przy minimalnym zużyciu wody („*best crop per drop*”), oraz na propagowanie działań mających na celu ochronę i regenerację środowiska naturalnego na obszarach rolniczych, tak aby zachęcić do utrzymania terenów leśnych i podmokłych oraz ograniczyć zjawisko degradacji i erozji gleby, hamując tym samym proces pustynnienia i ingresji wód zasolonych do nadbrzeżnych wód podziemnych.

32. Uważa, że nie można odkładać na później przyjęcia przepisów, w których poparto by dążenie do wydajności i skuteczności w wykorzystaniu zasobów wodnych dzięki ich odzyskiwaniu i ponownemu wykorzystywaniu, a także wskazano jednolite dla całej Europy poziomy jakości gwarantujące prawidłowe ponowne wykorzystanie tych zasobów w różnych sektorach działalności i we wszystkich możliwych warunkach.

⁽⁴⁾ Komunikat w sprawie rozwiązania problemu dotyczącego niedoboru wody i susz w Unii Europejskiej, COM(2007) 414 wersja ostateczna.

⁽⁵⁾ Dyrektywa 2010/31/UE z 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków.

Ma to zapewnić podejście do zagadnień odzyskiwania i ponownego wykorzystania zasobów wodnych, w ramach którego wyznaczone cele cieszyłyby się pełnym poparciem pomimo tego, że specyfika poszczególnych państw członkowskich nie narzuca wszystkim obowiązku wdrożenia tych samych środków.

Zarządzanie ekstremalnymi zjawiskami m.in. poprzez podejmowanie nowych rodzajów działań

33. Wzywa władze lokalne i regionalne do wskazania w ramach świadomego zarządzania ryzykiem najskuteczniejszego instrumentu działania na wypadek ekstremalnych zjawisk poprzez odejście od sposobu myślenia, zgodnie z którym należy dążyć do optymalizacji zarządzania sytuacjami nadzwyczajnymi (*from crisis management to risk management*).

34. Apeluje do państw członkowskich oraz władz lokalnych i regionalnych – stosownie do ich własnych prerogatyw i kompetencji, a także zgodnie z art. 7 dyrektywy w sprawie powodzi (2007/60) – o wsparcie lepszej koordynacji struktur techniczno-operacyjnych ochrony ludności ze strukturami w wydziałach i/lub agencjach ochrony środowiska, które zajmują się zapobieganiem zagrożeniom związanym z zasobami wodnymi i zarządzaniem nimi, w celu wymiany wiedzy i umiejętności. Wzywa także władze lokalne i regionalne, by w miarę możliwości osiągały synergię w wymiarze transgranicznym (między państwami członkowskimi lub między państwami członkowskimi a krajami trzecimi) w ramach międzynarodowych obszarów dorzecza, zgodnie z art. 8 dyrektywy w sprawie powodzi (2007/60/WE).

35. Polityka wodna musi opierać się na trzech elementach: przechowywaniu, zatrzymywaniu i odprowadzaniu (storage, containment and drainage), które są nakierowane na złagodzenie ekstremów w obiegu wody, dzięki czemu nadmiar wody można odprowadzić w sposób naturalny, a w okresie niedoboru wody dostępna pozostaje jej wystarczająca ilość.

36. Uważa, że niezbędne jest nadanie pierwszoplanowego znaczenia działaniom zmierzającym do zapobieżenia skutkom ekstremalnych zjawisk i ograniczenia tych skutków poprzez promowanie i regenerację środowiska naturalnego. Ma świadomość, że działania, których celem jest ochrona różnorodności biologicznej i regeneracja naturalnej hydrauliki rzecznej poprzez zrównoważone wykorzystanie danego obszaru, są również niezwykle skutecznym narzędziem zarówno zahamowania postępującego zasklepienia gleby, jak i łagodzenia skutków zmiany klimatu.

37. Jednym ze środków zapobiegawczych jest zapewnienie większej przestrzeni dla systemu wodnego. Można tego dokonać na przykład poprzez zwiększenie powierzchni wód otwartych, ale także poprzez wdrożenie wielofunkcyjnego wykorzystania przestrzeni, gdzie woda znajduje swoje miejsce w powiązaniu z innymi funkcjami, takimi jak mieszkanie, praca, mobilność, rekreacja czy przyroda. Wiąże się z tym ważne zadanie dla władz lokalnych i regionalnych.

38. Ma nadzieję, że UE i państwa członkowskie odpowiednio uznają znaczenie Europejskiego Funduszu Solidarności (EU Solidarity Fund), który jest niezbędnym instrumentem solidarności gospodarczej i społecznej na wypadek zjawisk ekstremalnych,

dostosowując zasady dostępu i sposoby zarządzania w taki sposób, by zagwarantować możliwość jego pełnego wykorzystania.

Rola władz lokalnych i regionalnych w zarządzaniu oraz pogłębieniu współpracy międzynarodowej

39. Uważa, że zgodnie z ramową dyrektywą wodną i dyrektywą w sprawie powodzi metoda planowania dorzecza, które należy uznać za jednostkę odniesienia w analizie aspektów środowiskowych, terytorialnych i gospodarczych, jest prawidłowym podejściem, by zagwarantować na całym terytorium UE jednolity poziom ochrony zasobów wodnych.

40. Jest zdania, że władze lokalne i regionalne – jako wyraziciele postulatów i potrzeb obywateli – powinny uczestniczyć w planowaniu, a także odgrywać rolę operacyjną i kontrolną w planach gospodarowania wodami w dorzeczu oraz w partycypacyjnym i wspólnym gospodarowaniu zasobami wodnymi, pozostawiając UE i państwom członkowskim – zgodnie z ich prerogatywami – zadanie opracowania wytycznych politycznych i określenia priorytetów w zakresie zarządzania.

41. Podkreśla rolę władz lokalnych i regionalnych w monitorowaniu i kontroli stanu realizacji polityki europejskiej w zakresie zasobów wodnych, gdyż jedynie bezpośrednie zaangażowanie oparte na uczestnictwie samorządów lokalnych gwarantuje skuteczną ochronę, dając poczucie przynależności lokalnej i budząc świadome poszanowanie dla dostępnych zasobów naturalnych.

42. Apeluje o wykorzystanie instrumentów prawnych i finansowych, zarówno tych, które już istnieją, jak i tych, które zostaną wkrótce stworzone (planów gospodarowania wodami w dorzeczu, programów rozwoju obszarów wiejskich i programów spójności, funduszy strukturalnych itp.), do ukierunkowania gospodarki wodnej w skali obszaru dorzecza wraz z dokonaniem oceny wszystkich z nią związanych aspektów (jakości i ilości zasobów, nawigacji i transportu, energii) w sposób zintegrowany i współzależny, m.in. w odniesieniu do wspólnego gospodarowania wodami transgranicznymi.

43. Uważa, że niedawna strategia UE na rzecz regionu Dunaju jest modelem współpracy transnarodowej i gospodarki wodnej, który można zastosować gdzie indziej i który jest zgodny z duchem ramowej dyrektywy wodnej, a także możliwy do realizacji ze społecznego i środowiskowego punktu widzenia. Wyraża nadzieję, że w jego wdrażaniu uczestniczyć będą bezpośrednio władze lokalne i regionalne.

44. Zwraca uwagę na kluczową rolę władz lokalnych i regionalnych w procesie gromadzenia danych na temat środowiska ⁽⁶⁾ (do którego powinien się zasadniczo przyczynić europejski program obserwacji Ziemi) i proponuje przekształcenie obecnego centrum monitorowania okresów suszy w europejskie centrum monitorowania wód dzięki poszerzeniu jego kompetencji o zatwierdzanie i ujednolicanie informacji dostępnych na temat stanu europejskich zasobów wodnych.

⁽⁶⁾ Opinia KR-u w sprawie roli władz lokalnych i regionalnych w przyszłej polityce ochrony środowiska, CdR 164/2010 fin.

45. Uważa, że dla nadania usługom ekosystemowym wymiaru społeczno-gospodarczego i skutecznego wprowadzenia w kontekście UE strategii ochrony środowiska wychodzącej poza PKB konieczne jest zagwarantowanie spójności, przejrzystości i wiarygodności informacji i wskaźników dotyczących stanu środowiska oraz zasobów wodnych (7).

Uwagi końcowe

46. Wyraża nadzieję, że m.in. za pośrednictwem swej platformy monitorowania strategii „Europa 2020” będzie mógł wnieść wkład – zarówno podczas opracowywania podejścia do inicjatywy przewodniej „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”, jak i określania jej instrumentów operacyjnych – do działań Komisji Europejskiej w zakresie zasobów wodnych, energii i odpadów, mając świadomość, że związane z nimi aspekty ochrony środowiska są ze sobą ściśle powiązane.

47. Przypomina, że dziedziny polityki związane z jakością wody mają wpływ na jej dostępną ilość i możliwe wykorzystanie; zwraca się zatem o to, by nie zaniedbywać tej kwestii. W związku z tym należałoby działać na jak najwcześniejszym etapie, zwłaszcza w odniesieniu do polityki dotyczącej produktów, by poprzez analizę cyklu życia i analizy oddziaływania na środowisko badać wpływ produktów na jakość wody.

48. Zobowiązuje się zadbać o to, by przyszłe inwestycje europejskie i krajowe mające na celu ograniczenie skutków wywołanych – między innymi w wyniku zmiany klimatu – przez zjawiska ekstremalne (powodzie i susze) były ukierunkowane przede wszystkim na budowę „zielonej infrastruktury” (obszary nadzorowanego wpływu wody na tereny zalewowe, naturalne zbiorniki retencyjne, działania mające na celu ponowne zalesianie i ochronę środowiska górskiego, odzyskiwanie pasów przybrzeżnych i terenów podmokłych, uporządkowanie i wzmocnienie zboczy itp.), tak aby zagwarantować ochronę wód na danym obszarze, a także zachować różnorodność biologiczną, odzyskać zasoby naturalne i stworzyć nowe możliwości w zakresie turystyki i zatrudnienia. Gdy środki

z zakresu „zielonej infrastruktury” nie są skuteczne lub nie są możliwe ze względu na lokalne uwarunkowania, niezbędnym działaniem jest tworzenie „szarej infrastruktury” (sztucznych zapór, kanałów spustowych, wałów ochronnych itp.) w celu ochrony danego obszaru, ludzi i gospodarki przed powodzią.

49. Ma nadzieję, że w kontekście ramowego programu badawczego UE wsparty zostanie transfer naukowy i technologiczny na rzecz rozwoju nowych technologii przyczyniających się nie tylko do zwiększenia konkurencyjności Europy, lecz również do osiągnięcia wydajności i innowacyjności w gospodarce zasobami wodnymi.

50. Podtrzymuje swoje stanowisko w sprawie możliwości bezpośredniego wykorzystania przez władze lokalne i regionalne środków finansowych pochodzących z limitów emisji gazów cieplarnianych do finansowania lokalnych programów na rzecz przeciwdziałania zmianie klimatu (8), przy jednoczesnym zobowiązaniu się przez te władze do wykorzystania części tych środków na działania podnoszące świadomość rzeczywistej wartości wody wśród obywateli zarówno poprzez wprowadzenie pojęcia śladu wodnego do produktów, jak i poprzez zachęcanie do przyłączania się do systemów ekozarządzania (EMAS) w wodochłonnych procesach produkcji oraz uruchamianie kampanii informacyjnych i edukacyjnych dotyczących środowiska naturalnego począwszy już od przedszkola.

51. Proponuje, także w odniesieniu do oczekiwań związanych z wdrażaniem dyrektywy 2000/60/WE, by zrównoważona gospodarka zasobami wodnymi w perspektywie 2020 r. kierowała się następującymi konkretnymi i weryfikowalnymi celami: 1) zwiększeniem o 20 % oszczędności wody we wszystkich korzystających z niej sektorach; 2) zwiększeniem o 20 % cieków wodnych, które przywracane są do stanu naturalnego, także w trosce o podniesienie poziomu bezpieczeństwa powodziowego; 3) zwiększeniem o 20 % objętości wody obecnie ponownie wykorzystywanej lub poddawanej recyklingowi w działalności rolniczej i przemysłowej. Wnosi o bezpośrednie zaangażowanie w tej dziedzinie Porozumienia Burmistrzów.

Bruksela, 30 czerwca 2011 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

(7) Komisja Europejska „Trzecie sprawozdanie uzupełniające komunikat w sprawie rozwiązania problemu dotyczącego niedoboru wody i susz w Unii Europejskiej”, COM(2011) 133 wersja ostateczna.

(8) CdR 164/2010 fin.